2025/1734

13.8.2025

EUROOPA KESKPANGA OTSUS (otsus EL) 2025/1734,

31. juuli 2025,

kaitsemeetmete kohta seoses kesksete vastaspoolte juurdepääsuga eurosüsteemi üleöölaenudele TARGETis *(EKP/2025/29)*

EUROOPA KESKPANGA NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 127 lõike 2 esimest ja neljandat taanet ning artikli 127 lõiget 5,

võttes arvesse Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja, eelkõige selle artikleid 3.1, 17, 18 ja 22,

ning arvestades järgmist:

(1) Vastavalt Euroopa Keskpanga suunisele (EL) 2022/912 (EKP/2022/8) ([1]) võivad eurot rahaühikuna kasutavate liikmesriikide keskpangad (edaspidi „euroala RKPd“) anda kesksetele vastaspooltele spetsiaalse kriisilaenuvõimaluse kaudu üleöölaene (edaspidi „keskse vastaspoole laenuvõimalus“). Sellised kesksed vastaspooled peavad olema asutatud euroalal ja vastama suunises (EL) 2022/912 (EKP/2022/8) sätestatud juurdepääsunõuetele (edaspidi „nõuetele vastavad kesksed vastaspooled“). Kui nõuetele vastavad kesksed vastaspooled ei ole päevasisest laenu päeva lõpul tagasi maksnud, võivad nad ilma EKP nõukogu eelnevat nõusolekut taotlemata kasutada keskse vastaspoole laenuvõimalust, kattes sellega automaatselt tagastamata päevasisese laenu.

(2) Euro kui vääringu puhul täidavad eurosüsteemi keskpangad koos emiteeriva keskpanga funktsiooni kesksete vastaspoolte suhtes. Seda funktsiooni silmas pidades kehtestatakse rahalist usaldusväärsust ja usaldusväärset likviidsusriski juhtimist tagavate kaitsemeetmetega seotud nõuded, mida nõuetele vastavad kesksed vastaspooled peavad täitma, ning nende nõuete vastavushindamise meetod.

(3) Keskse vastaspoole laenuvõimalusega seotud kaitsemeetmed on vajalikud tagamaks, et keskse vastaspoole laenuvõimalusele on juurdepääs ainult nõuetele vastavatel kesksetel vastaspooltel, kes on rahaliselt usaldusväärsed ja kellel on usaldusväärne likviidsusriski juhtimine. Usaldusväärne likviidsusriski juhtimine tagab, et nõuetele vastavatel kesksetel vastaspooltel on piisavad likviidsusriski kontrollid, sealhulgas seoses kriisistsenaariumidega, mille puhul nõuetele vastavad kesksed vastaspooled ei peaks kasutama keskse vastaspoole laenuvõimalust või – kui selline juurdepääs on võimaldatud kesksetele vastaspooltele, kellele on antud krediidiasutuse tegevusluba Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 ([2]) alusel – eurosüsteemi rahapoliitika operatsioone. Rahalist usaldusväärsust ja usaldusväärset likviidsusriski juhtimist tagavaid kaitsemeetmeid tuleks kohaldada kõikide nõuetele vastavate kesksete vastaspoolte suhtes, sealhulgas nende suhtes, kellele on antud krediidiasutuse tegevusluba määruse (EL) nr 575/2013 alusel.

(4) Eurosüsteemi keskpangad peaksid ettevaatavalt hindama nõuetele vastavate kesksete vastaspoolte vastavust rahalist usaldusväärsust ja usaldusväärset likviidsusriski juhtimist tagavate kaitsemeetmetega seotud nõuetele. Seetõttu peavad nõuetele vastavad kesksed vastaspooled täitma neid nõudeid pidevalt ja ilma kahtlusteta nende jätkuva ja tulevase täidetuse suhtes. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 648/2012 ([3]) kehtestatud kapitali, tagatisi, tagatisfondi, muid finantsressursse ja likviidsusriski kontrolli käsitlevate nõuete täitmine on vajalik, kuid mitte piisav tingimus, kui eurosüsteemi keskpangad hindavad rahalist usaldusväärsust ja usaldusväärset likviidsusriski juhtimist seoses juurdepääsu andmisega keskse vastaspoole laenuvõimalusele.

([1]) Euroopa Keskpanga suunis (EL) 2022/912, 24. veebruar 2022, uue põlvkonna üleeuroopalise automatiseeritud reaalajalise brutoarvelduse kiirülekandesüsteemi (TARGET) kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks suunis EKP/2012/27 (EKP/2022/8) (ELT L 163, 17.6.2022, lk 84; ELI: http://data.europa.eu/eli/guideline/2022/912/oj).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 575/2013, 26. juuni 2013, krediidiasutuste suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1; ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 648/2012, 4. juuli 2012, börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1; ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/648/oj).

(5) Selleks et tagada käesoleva otsuse sätete järgimine, on vaja täpsustada EKP nõukogu volitusi otsustada kaalutlusõigusel põhinevate meetmete üle juhtudel, kui nõuetele vastav keskne vastaspool ei vasta rahalist usaldusväärsust ja usaldusväärset likviidsusriski juhtimist tagavate kaitsemeetmetega seotud nõuetele. Samuti on vaja täpsustada karistusi, mida rakendatakse juhul, kui keskse vastaspoole juurdepääsu keskse vastaspoole laenuvõimalusele on piiratud ja keskne vastaspool ületab piiratud juurdepääsu taset või kasutab keskse vastaspoole laenuvõimalust, rikkudes likviidsusriski kontrolliga seotud asjakohaseid nõudeid. Karistuste osas peaks TARGETi osasüsteemide käitajate ja eurosüsteemi keskpankade emiteeriva keskpanga vahel olema piisav suhtlus, et tagada *ne bis in idem* põhimõtte järgimine.

(6) Kui see on asjakohane, tuleks rahalist usaldusväärsust ja usaldusväärset likviidsusriski juhtimist tagavate kaitsemeetmetega seotud nõuded, sealhulgas nendega seotud kaalutlusõigusel põhinevad meetmed ja rakendatavad karistused ette näha nõuetele vastavate kesksete vastaspoolte ja euroala RKPde vahel seoses keskse vastaspoole laenuvõimalusega sõlmitavates lepingutes.

(7) Õiguskindluse huvides tuleb käesoleva otsuse kohaldamise kuupäev viia kooskõlla keskse vastaspoole laenuvõimalust käsitlevate muudatuste kohaldamise kuupäevaga suunises (EL) 2022/912 (EKP/2022/8), milleks on 6. oktoober 2025,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Mõisted

Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „keskne vastaspool“ (*central counterparty, CCP*) – määruse (EL) nr 648/2012 alusel tegevusloa saanud keskne vastaspool;

2) „nõuetele vastav keskne vastaspool“ (*eligible CCP*) – nõuetele vastav keskne vastaspool suunise (EL) 2022/912 (EKP/2022/8) artikli 2 punktis 26a määratletud tähenduses;

3) „keskse vastaspoole laenuvõimalus“ (*CCP credit facility*) – keskse vastaspoole laenuvõimalus suunise (EL) 2022/912 (EKP/2022/8) artikli 2 punktis 18a määratletud tähenduses;

4) „euroala RKP“ (*euro area NCB*) – euroala RKP suunise (EL) 2022/912 (EKP/2022/8) artikli 2 punktis 27 määratletud tähenduses;

5) „eurosüsteemi keskpank“ (*Eurosystem central bank*) – Euroopa Keskpank (EKP) või euroala RKP;

6) „erasektori rahastamisvõimalus“ (*private funding arrangement*) – rahastamisvõimalus, mis ei ole euroala RKP kaudu juurdepääsetav laenuvõimalus;

7) „erasektori likviidsuse pakkuja“ (*private liquidity provider*) – likviidsuse pakkuja, kes ei ole euroala RKP.

Artikkel 2

Rahalist usaldusväärsust tagavate kaitsemeetmetega seotud nõuded

1. Oma rahalise usaldusväärsuse tagamiseks peavad nõuetele vastavad kesksed vastaspooled pidevalt vastama järgmistele nõuetele:

a) kapitalinõuetele vastavalt määruse (EL) nr 648/2012 artiklile 16;

b) tagatise nõuetele vastavalt määruse (EL) nr 648/2012 artiklile 41;

c) eelrahastatud rahaliste vahenditega seotud nõuetele vastavalt määruse (EL) nr 648/2012 artiklitele 42 ja 43.

2. Keskse vastaspoole kliiriva liikme kohustuste täitmata jätmise korral, kui keskne vastaspool viib läbi rikkumismenetlust kooskõlas määruse (EL) nr 648/2012 artiklitega 45 ja 48 ning kasutab seetõttu kohustusi mittetäitva kliiriva liikme antud tagatisi ja määruse (EL) nr 648/2012 artiklites 42 ja 43 osutatud eelrahastatud rahalisi vahendeid, kohaldatakse järgmist:

a) kesksel vastaspoolel peavad olema piisavad eelrahastatud rahalised vahendid, sealhulgas kohustusi mittetäitva kliiriva liikme antud tagatised ja eelrahastatud rahalised vahendid, nagu on ette nähtud määruse (EL) nr 648/2012 artiklites 42 ja 43, et katta rikkumismenetluse tulemusena tekkinud krediidikahju;

b) artikli 4 kohaselt läbi viidud hindamise alusel võivad eurosüsteemi keskpangad otsustada ajutiselt loobuda lõike 1 punktis c sätestatud nõudest, kui keskne vastaspool esitab usutava kava määruse (EL) nr 648/2012 artiklites 42 ja 43 ette nähtud eelrahastatud rahaliste vahendite õigeaegseks suurendamiseks.

3. Ühtegi keskset vastaspoolt, keda peetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 ([4]) artikli 22 kohaselt maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks, ei loeta rahaliselt usaldusväärseks.

Artikkel 3

Usaldusväärset likviidsusriski juhtimist tagavate kaitsemeetmetega seotud nõuded

1. Selleks et tagada euroga seotud likviidsusriski usaldusväärne juhtimine, peavad nõuetele vastavad kesksed vastaspooled katkematult täitma järgmisi nõudeid:

a) nägema ette likviidsusriski kontrollimise, millega tagatakse, et juurdepääs keskse vastaspoole laenuvõimalusele või – kui määruse (EL) nr 575/2013 alusel krediidiasutuse tegevusloa saanud kesksetele vastaspooltele on antud selline juurdepääs – eurosüsteemi rahapoliitika operatsioonidele:

   i) on viimane abinõu;

   ii) piirdub olukordadega, mis võivad oma tõsiduse tõttu põhjustada märkimisväärseid probleeme keskse vastaspoole likviidsuse juhtimisel (edaspidi „kriisiolukorrad“);

   iii) kujutab endast ajutist rahastamisallikat vastavalt usutavale kavale, mille kohaselt keskse vastaspoole laenuvõimaluse raames kasutatud summa või – kui määruse (EL) nr 575/2013 alusel krediidiasutustena tegevusloa saanud kesksetele vastaspooltele on antud selline juurdepääs – eurosüsteemi rahapoliitika operatsioonide raames kasutatud summa tagastatakse võimalikult kiiresti;

   iv) ei ole ette nähtud muude vääringute kui euroga seotud maksekohustuste täitmiseks;

b) vastab likviidsusriski kontrollimisega seotud nõuetele vastavalt määruse (EL) nr 648/2012 artiklile 44.

2. Kliiriva liikme kohustuste täitmata jätmise korral, kui keskne vastaspool viib läbi rikkumismenetlust kooskõlas määruse (EL) nr 648/2012 artiklitega 45 ja 48 ning kasutab seetõttu määruse (EL) nr 648/2012 artiklis 44 osutatud likviidseid vahendeid, kohaldatakse järgmist:

a) seoses lõike 1 punktis a sätestatud nõudega võib artikli 4 kohase hindamise läbi viia pärast seda, kui keskne vastaspool on rikkumismenetluse lõpule viinud;

b) artikli 4 kohaselt läbi viidud hindamise alusel võivad eurosüsteemi keskpangad otsustada ajutiselt loobuda lõike 1 punktis b sätestatud nõudest, kui keskne vastaspool esitab usutava kava määruse (EL) nr 648/2012 artiklis 44 viidatud likviidsete vahendite õigeaegseks suurendamiseks.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/23, 16. detsembri 2020, kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 806/2014 ja (EL) 2015/2365 ning direktiive 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2007/36/EÜ, 2014/59/EL ja (EL) 2017/1132 (ELT L 22, 22.1.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/23/oj).

3. Hinnates keskse vastaspoole vastavust lõike 1 punktile a, võib arvesse võtta järgmist:

a) likviidsusrisk, mis tuleneb liigsest tuginemisest üht liiki erasektori rahastamisvõimalusele;

b) likviidsusrisk, mis tuleneb liigsest tuginemisest liiga vähestele erasektori likviidsuse pakkujatele;

c) likviidsusrisk, mis tuleneb keskse vastaspoole selliste erasektori likviidsuse pakkujate väikesest arvust, kellel on juurdepääs eurosüsteemi rahapoliitika operatsioonidele.

4. Lõike 1 punkti b puhul võivad eurosüsteemi keskpangad, et hinnata, mil määral on erasektori rahastamisvõimalused eelnevalt kokku lepitud ja väga usaldusväärsed, sealhulgas halvenenud turutingimustes, arvesse võtta järgmist:

a) keskse vastaspoole poolt erasektori rahastamisvõimaluste suhtes rakendatava hoolsuskohustuse ulatus ja määr;

b) erasektori rahastamisvõimalustele juurdepääsu testimise põhjalikkus ja sagedus ning sel eesmärgil kasutatud metoodika ja stressistsenaariumid;

c) testitulemuste valideerimine, eelkõige seoses erasektori rahastamisvõimalustel põhineva likviidsuse andmise hinnanguliste summadega.

Artikkel 4

Kaitsemeetmete hindamine

1. Eurosüsteemi keskpangad hindavad kord kvartalis ja tulevikku suunatud viisil, kas nõuetele vastavad kesksed vastaspooled vastavad artiklites 2 ja 3 sätestatud rahalist usaldusväärsust ja usaldusväärset likviidsusriski juhtimist tagavate kaitsemeetmetega seotud nõuetele.

2. Kui lõikes 1 sätestatud kvartalihindamiste vahele jääb sündmus, mis võib tekitada kahtlusi seoses nõuetele vastava keskse vastaspoole rahalise usaldusväärsuse ja likviidsusriski juhtimisega, viivad eurosüsteemi keskpangad läbi erakorralise hindamise et tuvastada, kas nõuetele vastav keskne vastaspool vastab artiklites 2 ja 3 ette nähtud rahalise usaldusväärsuse ja usaldusväärse likviidsusriski juhtimise nõuetele, sealhulgas *ad hoc* tugevdatud jälgimise teel ning ettevaatavalt.

3. Lõigetes 1 ja 2 ette nähtud hindamisel võib arvesse võtta järgmist teavet:

a) määruse (EL) nr 648/2012 kohaselt esitatud kvantitatiivset teavet kapitali, tagatiste, tagatisfondi, muude rahaliste vahendite ja likviidsusriski kontrollide kohta;

b) mis tahes lisateavet kapitali, tagatiste, tagatisfondi, muude rahaliste vahendite ja likviidsusriski kontrollimise kohta;

c) teavet artikli 3 lõike 1 punktis a loetletud asjaolude kohta seoses keskse vastaspoole likviidsusriski kontrollimisega stressiolukordades;

d) mis tahes muud teavet, mida peetakse asjakohaseks, eelkõige juhul, kui see tekitab tõsist muret seoses keskse vastaspoole rahalise usaldusväärsuse, usaldusväärse likviidsusriski juhtimise, üldise riskijuhtimise raamistiku ja juhtimisega.

4. Nõuetele vastav keskne vastaspool esitab lõikes 3 osutatud teabe, kui asjaomane euroala RKP seda nõuab.

Artikkel 5

Kaalutlusõigusel põhinevad meetmed

1. EKP nõukogu võib ettevaatuspõhimõttest lähtudes kaalutlusõiguse alusel vastu võtta, muuta või tühistada meetmeid keskse vastaspoole laenuvõimalust suhtes. Neid meetmeid kohaldab vastav euroala RKP ja need hõlmavad järgmist:

a) keskse vastaspoole laenuvõimaluse tagatisena mobiliseeritud varade täiendavate väärtuskärbete tagasilükkamine, piiramine või kohaldamine;

b) keskse vastaspoole laenuvõimalusele juurdepääsu piiramine, peatamine või lõpetamine, nagu on sätestatud lõigetes 3–7.

2. EKP nõukogu tagab, et lõikes 1 osutatud meetmeid võetakse proportsionaalsel ja mittediskrimineerival viisil ning et need on nõuetekohaselt põhjendatud.

3. Kui EKP nõukogu ei otsusta teisiti, piiratakse artiklites 2 ja 3 sätestatud nõudeid mittetäitva keskse vastaspoole juurdepääsu keskse vastaspoole laenuvõimalusele ettevaatuspõhimõttest lähtudes automaatselt. Kui nõuetele vastavust ei ole asjakohaste ja õigeaegsete meetmetega taastatud hiljemalt 16 nädala jooksul alates kuupäevast, mil artiklis 4 ette nähtud hindamise alusel tuvastati artiklites 2 ja 3 sätestatud nõuete täitmata jätmine, peatatakse ettevaatuspõhimõttest lähtudes keskse vastaspoole juurdepääs keskse vastaspoole laenuvõimalusele. Neid meetmeid kohaldab vastav euroala RKP.

4. Ilma et see piiraks lõikes 3 osutatud meetmete kohaldamist, võib juurdepääsu keskse vastaspoole laenuvõimalusele ettevaatuspõhimõttest lähtudes piirata või selle peatada sellise nõuetele vastava keskse vastaspoole osas, keda puudutav artiklis 4 ette nähtud hindamiseks vajalik teave ei ole täielik või ei ole eurosüsteemi keskpankadele kättesaadavaks tehtud. Juurdepääs taastatakse, kui asjakohane teave saab eurosüsteemi keskpankadele kättesaadavaks ja keskset vastaspoolt on hinnatud vastavaks artiklite 2 ja 3 nõuetele.

5. Käesolevas artiklis sätestatud keskse vastaspoole laenuvõimalusele juurdepääsu piiramise korral võib asjaomane nõuetele vastav keskne vastaspool säilitada piiratud juurdepääsu keskse vastaspoole laenuvõimalusele. Kui EKP nõukogu ei otsusta teisiti, vastab see piiratud juurdepääsu tase keskse vastaspoole laenuvõimaluse kasutamise tasemele ajal, mil eurosüsteemi keskpangad said teada:

a) lõikes 3 sätestatud juhul sellest, et asjaomane nõuetele vastav keskne vastaspool ei vasta artiklites 2 ja 3 sätestatud nõuetele;

b) lõikes 4 sätestatud juhul, et artiklis 4 ette nähtud hindamiseks vajalik teave on puudulik või puudub.

6. Käesolevas artiklis ette nähtud keskse vastaspoole laenuvõimalusele juurdepääsu peatamise korral muutub tagasimaksmata krediit viivitamata täies ulatuses sissenõutavaks.

7. Kui käesolevas artiklis sätestatud juurdepääs keskse vastaspoole laenuvõimalusele lõpetatakse, muutub tagasimaksmata krediit viivitamata täies ulatuses sissenõutavaks ning asjaomane keskne vastaspool kaotab viivitamata juurdepääsu keskse vastaspoole laenuvõimalusele.

Artikkel 6

Kaitsemeetmete ja kaalutlusõigusel põhinevate meetmetega seotud sanktsioonid

1. Kui EKP nõukogu ei otsusta teisiti, rakendab vastav euroala RKP sanktsioone järgmistel juhtudel:

a) kui keskse vastaspoole juurdepääs keskse vastaspoole laenuvõimalusele on artikli 5 kohaselt piiratud ja keskne vastaspool ületab piiratud juurdepääsu taset; või

b) kui keskne vastaspool kasutab keskse vastaspoole laenuvõimalust artikli 3 lõike 1 punkti a vastaselt.

2. Lõikes 1 osutatud sanktsioonid määratakse karistuslike intressimääradena, mille arvutamise aluseks on:

a) suunise (EL) 2022/912 (EKP/2022/8) I lisa II osa artikli 12a lõike 3 punkt a, kui lõike 1 punktis a või b osutatud juhtum leiab aset esimest korda mis tahes 12-kuulise ajavahemiku jooksul;

b) suunise (EL) 2022/912 (EKP/2022/8) I lisa II osa artikli 12a lõike 3 punkt b, kui lõike 1 punktis a või b osutatud juhtum leiab aset vähemalt teist korda sama 12-kuulise ajavahemiku jooksul.

3. Lõikes 2 osutatud karistuslikke intressimäärasid kohaldatakse:

a) lõike 1 punktis a sätestatud juhul keskse vastaspoole laenuvõimaluse raames kasutatud summale, mis ületab lubatud piirmäärana kehtestatud piiratud juurdepääsu taset; või

b) lõike 1 punktis b sätestatud juhul keskse vastaspoole laenuvõimaluse raames kasutatud kogusummale.

Artikkel 7

Rakendamine lepingulise raamistiku kaudu

Asjakohastel juhtudel võtavad euroala RKPd vajalikud meetmed artiklite 2 kuni 6 rakendamiseks kõlblike kesksete vastaspooltega sõlmitavate lepingute kaudu artikli 8 lõikes 2 osutatud kuupäevaks.

Artikkel 8

Jõustumine

1. Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Seda kohaldatakse alates 6. oktoobrist 2025.

Frankfurt Maini ääres, 31. juuli 2025

EKP president
Christine LAGARDE